

HELLA S. HAASSEOVÁ

CHARLOTTE SOPHIE BENTINCKOVÁ¹

Sobota 11. dubna. Přišel v deset hodin. Začalo to opět ostrou výměnou názorů, útoky z mé strany, na které nebyl schopen reagovat jediným uklidňujícím slovem; naopak, vzal si mě takřkajíc násilím, každopádně to k tomu nemělo příliš daleko. Když to bylo za námi, rozešli jsme se; ležela jsem jako omámená v jeho náručí, ale on si myslel, že to všechno je jen komedie, a nevyžádal si ani jeden polibek navíc. Rozdílů mezi touto situací a způsobem, jakým jsme dříve bývali spolu, si ani nevšiml. Při obědě byl pochopitelně nepatrně roztržitější než jindy. Po jídle vypadal, jako by mu to bylo líto, přinejmenším jsem zachytila několik pohledů, které by méně zasvěcený pozorovatel, než jsem byla já, mohl mít za něžné, které však ve skutečnosti neznamenaly více než zbytek smyslnosti a příjemnou vzpomínku na to, co se dnešního rána mezi námi odehrálo. A přece jsem to musela přijmout, ba i děkovat nebesům, že jsem ho dokázala oloupit alespoň o tuto známku zájmu. U večeře a když jsme si přáli dobrou noc, jsme se chovali jako dva známí, kteří se bůhví za jak dlouho snad jednou zase setkají.

Neděle 12. dubna. Nešla jsem do kostela. Po mši jsme se setkali u mne. Nepřijala jsem ho nijak srdečně; časně z rána jsem mu nechala doručit dlouhý dopis plný nepříliš potěšujících pravd. Nejprve se ke mně choval dvorně, aby mi pozvedl náladu, polichotil mi a utěšil mě, ale velmi rychle se přestal ovládat a všechno, co řekl, stačilo, abych se přesvědčila o opodstatněnosti mého smutku a výčitek, i když mu nemohu klást za vinu jakoukoli nevěru. To vše okořenil několika jednoznačnými, velmi přímými a velmi lascivními návrhy, které na mne však v tu chvíli neudělaly žádný dojem. Nahněvaní jsme sešli dolů. U stolu si pohrával s mými nohama. Protože jsem byla zármutkem a hněvem bez sebe, získala nade mnou ta prokletá láska, kterou k tomu ubožákovi stále cítím, bohužel znovu převahu. Po jídle se Lottgen pohroužila do kázání; zatímco četla, měla jsem více příležitostí, více než mi bylo milé, pozorovat toho, který mi prostě nemůže být lhostejný. Vypadal tak krásně. Protože jsem se neodvážila projevit nával bláznivé zamilovanosti, která mě ovládla, protože jsem jej nemohla zahr-

---

¹ Hella S. Haasse, *Mevrouw Bentinck* (Amsterdam: Querido, 1994), str. 325–330.

nout něžnostmi, protože jsem si sama v tuto chvíli téměř vyčítala, že jsem mu ráno řekla tolik silných slov, a protože neznám nic horšího než vědomí, že jsem se dotkla citů někoho, koho miluji, odešla jsem z místnosti do předpokojí. Následoval mě a v jednom z těch hlubokých okenních výklenků jsem neměla sílu vzepřít se projevům jeho ne lásky, ale vášně, kterými mě chtěl zahrnout. V tom okamžiku jsem ztratila hlavu; nemyslela jsem na nic jiného, než jak bych se mohla v něžnostech a zamilovaných pošetilostech kát za všechna ta zlá slova, která jsem toho rána vyslovila. Ještě na chvíli ztvítězil můj zdravý rozum. Utíkala jsem za Lottgen, neboť jen ona mohla být štítem proti mým výbuchům, ale ten okamžik mé počestnosti netrval dlouho. Šla jsem do svého pokoje s nadějí, že přijde za mnou. Nezmýlila jsem se. Setkání, které takto začalo, přirozeně nemohlo skončit jinak než mým podlehnutím a jeho vítězstvím. Jak jedno, tak druhé se tedy událo a nejhorší je, že vše se odehrálo bez nejmenšího projevu náklonnosti nebo hlubšího citu. Zasloužím si to a tuto hanbu ze sebe už nikdy nesmyji. Hned jsem si povšimla, kterým směrem se to ubíralo, a zdálo se mi to krásné. Byl tak velkorysý, že nedal žádným způsobem znát pohrdání, které jsem si zasloužila a které jsem očekávala. Po zbytek dne mi věnoval pozornost a dokonce se tu a tam choval přátelsky. Nechoval by se ke mně uctivěji, kdybych si povýšeně udržovala odstup. Cítila jsem se tak méněcenná, ovládala jsem se tedy, avšak (když pominul ten okamžik vášně) všechen můj smutek, všechno mé utrpení a žárlivost se opět navrátily. Tak jsme se rozešli, tak ten den skončil.

Pondělí 13. dubna. Přišel velmi časně, nacházela jsem se ve stavu zvláštního vzrušení a nevěděla jsem, jak se mám chovat po včerejších událostech. Způsob, jakým na mne pohlédl poté, co vstoupil, rozhodl o mém osudu. Věřila jsem (nebo raději – chtěla jsem věřit), že v jeho očích čtu zlomek jeho náklonnosti ke mně. Co všechno bych neudělala, abych ho pro sebe nezískala, abych ho neobměkčila. Ještě nikdy neinspirovala plamenná vášeň k takovým něžnostem, k jakým inspirovala mne, abych toho nevděčnicka přesvědčila o své lásce a abych jej k sobě znovu připoutala. Dal mi nahlédnout do největších hlubin své duše. Spatřila jsem tam zoufalý soucit a šlechetnost a přátelství, ale už ne, nikdy ne lásku, nikdy už to jediné, co by odpovídalo tomu, co nosím ve svém srdci, tomu, co mě mohlo uspokojit; nikdy už ty krásné pocity, na které jsem si zvykla. Jejich ztráta mě navždy zranila. Na okamžik jsem si myslela, že síla mé vlastní vášně může tu jeho znovu vzkřísit. Bohužel, viděla jsem dobře, že i on se snažil zažehnout dřívější oheň, ale že jeho pokusy byly marné, což se mu zdálo tak hrozné, že si kvůli tomu dělal výčitky, že se horlivě snažil mě uklidnit z pouhého soucitu, zkrátka, že se snažil předstírat to, co ničím na světě nemůže být napodobeno. Soucit, vděčnost – mohou snad odškodnit člověka za ztracenou lásku? Ne, žádné jiné city, dokonce ani rajská potěšení, mi nemohou nahradit to ztracené, co již nikdy nemohu nalézt v srdci toho, jenž mi je tak drahý, jenž je pro mne tak nepostradatelný. Zkrátka – nevynechala jsem nic, abych jej dojala nebo abych si alespoň sama udělala jasno. V tom druhém jsem byla úspěšná, v tom prvním nikoli. Mé nejněžnější laskavosti, můj zmatek, jediným slovem vše, co si nejbáznivější vášeň může vymyslet, přešel s trpělivostí a shovívavostí, s výrazem

soucitu v tváři, který by snad člověk méně zasvěcený považoval za lásku. On postavil ty okamžiky dokonce na stejnou úroveň s našimi schůzkami v době, kdy vzájemná vášeň povznášela takové momenty až k božským prožitkům; avšak jeho srdce popíralo to, co říkala jeho ústa. Přesto jsem dělala, jako bych mu věřila. Pokoušela jsem se zahojit své rány zvukem jeho slov, neboť jsem věděla, že dám-li průchod svým pochybám, bude to totéž, jako bych si rvala srdce z těla, a že bych jinak v okamžicích zdánlivé něžnosti ztratila rozum. Iluze byla mou jedinou spásou. Zapřísahala jsem jej, aby si tuto masku podržel a aby mě ponechal po celý zbytek dne v onom klamu. Řekla jsem mu, že já sama mu v tom budu nápomocna a nebudu žádat víc. Slíbil to. Občas si pohrávám s nadějí, že když mi bude nejprve lásku předstírat a když si pak na ni zvykne, tak mě pak možná jednoho dne znovu bude milovat. Opravdu chabá naděje, ale chrání mě před naprostým zoufalstvím. Nemohl to však skutečně splnit, svůj slib nedodržel. Události okamžiku, jeho sklon dát se snadno rozptýlit a jeho vnitřní chlad získaly nadvládu. Usnul, nudil se.

Můj bože, jak hrozný pocit, že ho už nedovedu upoutat. Dříve se hodiny s ním zdály být vteřinami, a nyní mu vteřiny připadají jako věčnost. Co mám udělat, abych ho získala znovu takového, jaký býval, když jsem odtud před dvěma lety odjížděla? Procházky, karty, to vše ho baví, zaměstnává, vzrušuje, avšak já jsem se mu stala zátěží, protože mě již nemiluje a nepřikládá žádnou cenu tomu, dobývat ženu, která mu již dávno patří. Opět zaměnil, nevěda si s touto situací rady, vášeň za lásku. Protože chtěl pro mne něco udělat, ale pravou něhu mi nedokázal dát, zval mě k samým lascivním hříčkám, pro které je vždy k mání. Může snad citlivý člověk na něco takového přistoupit? Několikrát jsem si myslela, že podlehnu svému smutku, ale ovládla jsem se. Tak uplynul den, tak jsme se nakonec rozloučili. Je tohle láska? Je tohle život?

Úterý 14. dubna. Vzhledem k tomu, že se koupal ve své léčivé lázni, ani jsem ho nezahlédla. Dopoledne jsem strávila u krbu, ponořena do pochmurných úvah o žalostné situaci, ve které se nacházím. Útěchou mi byla myšlenka, že nyní mohu alespoň s nadějí hledět vstříc smrti; to je jediná šťastná vyhlídka, která mi ještě zbývá. Okolo poledne přišel téměř současně s Wilhelmem ke mně. Před touto návštěvou se tentýž muž, který mi ještě včera sliboval modré z nebe a který mi přece dluží alespoň trošku soucitu, nerozpakoval strávit zcela nenuceně a s klidem v duši celé dopoledne s mou soupeřkou, v sále, kam ona podle něj (o čemž se mě snažil přesvědčit) nikdy nechodí. A ačkoli mi na zámku Varel slavnostně sliboval, že se k ní bude chovat úplně jinak, je nyní jejich vztah mnohem intimnější než kdy předtím. Může přijít do jeho pokoje tak často, jak jen chce, navzdory jeho slibům. Ale konečně, Bůh mě obdaří silou a trpělivostí. Zatímco jeho syn seděl modelem portrétistovi, on dělal směrem ke mně vtipné poznámky a činil mi opět jednoznačné lascivní návrhy, a to vše nahlas. Ani náznak lítosti, ani slovo o ztraceném dopoledni. Jak jiné to bývalo dříve, když jsme ještě jeden druhého milovali: všechno, co nám bránilo být spolu, nás rozčilovalo, kvůli několika ztraceným hodinám jsme dokázali truchlit celé týdny. Nakonec rozladěně odešel přes moji šatnu. U jídla a po jídle žádné srdečné

slůvko, žádný pohled, žádný úsměv. A intimněji než kdykoli jindy se svojí ženou. Byla jsem pro něj méně než loňský snih. Později, když ke mně mluvil, používal kousavého tónu.

Na rukávě se mu uvolnila stužka. Rychle jsem k němu přistoupila, abych mu ji zavázala, ale mou pomoc odmítl. Lottgen udělala krok dopředu, nastavil ruku směrem k ní a poté ji požádal, jestli by mu nedonesla trochu vody. Nechal si dokonce od ní nalít a poděkoval jí milým tónem, který mi byl tak nepříjemný, že jsem se musela ovládat, abych se nezhroutila. To je tedy ovoce mé lásky a mého úsilí. Lottgen k němu může ráno i večer, kdykoli jenom chce. Je to horší než nedostatek citlivosti. Jsem odsouzena všechno vydržet, všechno přetřpět, nevádí mi, jestli to vydržím nebo zemřu žalem, jen když dostane, co si přeje a může si dělat, co chce. Musela jsem opustit a zanedbávat vlastní dům a vše, co mám, musela jsem ponechat svého malého Charlese jeho osudu, nést na bedrech všechnu trýzeň a hanbu, jen abych se zde na Bückenburgu stala obětí jeho barské hrubosti. Tak uplynul tento „nádherný“ den. Bože, kéž by to byl také poslední den mého života.

*Překlad: Alexandra Andreasová, Martina Kellnerová, Kateřina Lepková,
Lenka Šverková a Dana Vychodilová (MU Brno)*